

Sławomir Joachimiak

Zmiany w prawie o ruchu drogowym wprowadzone ustawą z dnia 23 marca 2017 r.

Streszczenie

Przedmiotem artykułu są zmiany wprowadzone do ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* ustawą z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy – *Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw*. Szczególną uwagę autor poświęca zmianom w zakresie kontroli trzeźwości kierującego pojazdem przez uprawnione do tego organy w trakcie kontroli drogowej. Przedstawia poszczególne zmiany wprowadzone ustawą nowelizującą, omawia je oraz stara się przedstawić własne stanowisko w zakresie wprowadzonych zmian.

Słowa kluczowe

Ruch drogowy, kontrola ruchu drogowego, nietrzeźwość, stan po użyciu środków odurzających, organy kontroli ruchu drogowego.

Otrzymano w dniu 30.10.2017 r., przyjęto w dniu 23.11.2017 r.

* * *

Ustawą z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy – *Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw*¹ dokonano istotnych zmian m.in. w zakresie szeroko rozumianej regulacji ruchu drogowego. Objęły one zarówno unormowania odnośnie odpowiedzialności karnej za przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, które zostały już omówione na łamach Paragrafu na Drodze², jak również zmianę *Kodeksu postępowania karnego* oraz materialnego i procesowego prawa wykroczeń.

Mgr Sławomir Joachimiak, asystent sędziego w Sądzie Okręgowym w Kaliszu, doktorant w Katedrze Prawa Karnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

¹ Dz. U. z 2017 r., poz. 966.

² Zob. M. Małecki, P. Tabora, *Wymiar kary za popełnienie przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji po najnowszych nowelizacjach Kodeksu karnego*, Paragraf na Drodze 2017, nr 3, s. 5–31; D. Mieczkowska, *Zakaz prowadzenia pojazdów orzekany obligatoryjnie za przestępstwo określone w art. 178b lub art. 180a Kodeksu karnego. Projektowany art. 42 § 1a Kodeksu karnego*, Paragraf na Drodze 2017, nr 3, s. 35–48; też: *Prawnokarne konsekwencje niestosowania się do zakazu prowadzenia pojazdów w świetle nowelizacji Kodeksu karnego z dnia 23 marca 2017 r.*, Paragraf na Drodze 2017, nr 5, s. 29–37; por. także A. Duda, M. Małecki, *Charakter prawny art. 178 § 1a Kodeksu karnego. Uwagi do projektu nowelizacji*, Paragraf na Drodze 2017, nr 2, s. 5–17.

Przedmiotem niniejszego opracowania są zmiany wprowadzone tą ustawą do przepisów ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*³, a to w związku z pojawiającymi się w praktyce wątpliwościami co do zakresu uprawnień Policji (i innych organów) odnośnie prewencyjnej kontroli trzeźwości kierujących. Znane były bowiem, i coraz częściej powtarzały się, przypadki odmowy poddania się przez kierującego badaniu na zawartość alkoholu, ze względu na brak podstawy prawnej takiego badania, w sytuacji tzw. wyrwykowej kontroli stanu trzeźwości kierowców.

* * *

Wprowadzone z dniem 1 czerwca 2017 r. zmiany w ustawie – *Prawo o ruchu drogowym* miały na celu dostosowanie obowiązujących regulacji prawnych w zakresie uprawnień do badania uczestników ruchu drogowego na zawartość w organizmie alkoholu lub innego podobnie działającego środka, do aktualnych potrzeb, w tym do wyeliminowania wątpliwości interpretacyjnych, pojawiających się w praktyce stosowania prawa. Asumptem do zmian ustawowych w tym zakresie miało być niewystarczające dla potrzeb praktyki uregulowanie dotyczące możliwości poddania kierującego badaniom na zawartość alkoholu w organizmie, w trakcie rutynowej kontroli drogowej⁴. Główną zmianą w tym zakresie, w założeniu projektodawcy⁵, jest dodanie do ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* przepisu art. 129ja, który upoważnia, w toku kontroli ruchu drogowego, do poddania kierującego lub innej osoby, w stosunku do której zachodzi uzasadnione podejrzenie, że mogła kierować pojazdem, badaniu w celu ustalenia w jej organizmie zawartości alkoholu lub obecności środka działającego podobnie do alkoholu.

Zmianę tę projektodawca uznał za zmierzającą do poprawy bezpieczeństwa w komunikacji, dbając jednocześnie o poszanowanie praw i wolności obywatelskich. Jak bowiem wskazano w uzasadnieniu do projektu ustawy wprowadzającej omawiane zmiany: „Możliwość dokonywania badań na zawartość alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu w toku kontroli drogowej, w istotny sposób przyczynia się do poprawy bezpieczeństwa na drogach poprzez wyeliminowanie nietrzeźwych i odurzonych kierowców, jest z tego powodu istotnym instrumentem do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom na drogach”⁶.

Jednakże już w trakcie prac legislacyjnych poddawano w wątpliwość wprowadzenie tego przepisu do porządku prawnego, ze względu na istniejącą już w tym zakresie regulację, tj. art. 129 ust. 2 pkt 3 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, który upoważnia organ kontroli drogowej (w przypadku tego przepisu – Policję), w ramach realizacji zadania czuwania nad bezpieczeństwem i porządkiem ruchu na drogach, kierowania ruchem i jego kontrolą, do żądania poddania się przez kierującego

³ Tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 1260 ze zm.

⁴ Zob. Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – *Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw*, Sejm RP VIII kadencji, Druk nr 1231 z dnia 17 stycznia 2017 r., s. 8–9.

⁵ Tamże, s. 8.

⁶ Tamże, s. 8–9.

lub inną osobę, w stosunku do której zachodzi uzasadnione podejrzenie, że mogła kierować pojazdem, badaniu w celu ustalenia zawartości w organizmie alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu. Wskazuje się na tożsamy zakres regulacji obydwu wspomnianych przepisów, obejmujący uprawnienie organu kontroli drogowej do badania w celu ustalenia zawartości alkoholu oraz na obecność podobnie działającego środka⁷. Na gruncie przepisu art. 129 ust. 2 pkt 3 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* istniały wątpliwości co do tego, czy podczas rutynowego zatrzymania samochodu, Policja miała prawo prewencyjnie przebadać kierującego lub inną osobę, w stosunku do której zachodziło uzasadnione podejrzenie, że mogła kierować pojazdem, na zawartość (obecność) alkoholu w wydychanym powietrzu. Wątpliwości te istniały w związku z treścią przepisu art. 129i ust. 4 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* (w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 maja 2017 r.) w zw. z art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*⁸. Pierwszy z przytoczonych przepisów stanowił, że warunki oraz sposób przeprowadzania badań określa ustawa z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*. Drugi wskazuje, że jeżeli zachodzi podejrzenie, iż przestępstwo lub wykroczenie zostało popełnione po spożyciu alkoholu, osoba podejrzana może być poddana badaniu koniecznemu do ustalenia zawartości alkoholu w organizmie. Po dodaniu przepisu art. 129ja ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, ze względu na zawartą w nim treść, stanowi on samodzielną podstawę do poddania kierującego badaniu na zawartość alkoholu (lub obecność środka działającego podobnie do alkoholu) w toku kontroli ruchu drogowego. Wynika to nie tylko z założenia, jakie przyświecało ustawodawcy przy wprowadzaniu tego przepisu do porządku prawnego⁹, ale również z jego jednoznacznej treści oraz usytuowania w samodzielnej jednostce redakcyjnej. Przepisu tego nie można potraktować jako ogólnego bądź szczególnego w stosunku do uregulowania art. 47 ust. 1 ustawy *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*, ze względu na zakres normatywny, precyzyjną treść odnośnie prawa do badania na obecność substancji zakłócającej sprawność psychomotoryczną, w trakcie przeprowadzania kontroli ruchu drogowego. *Summa summarum* przyjmując zatem należy, że poddanie kierującego pojazdem (lub osoby, w stosunku do której zachodzi uzasadnione podejrzenie, że mogła kierować pojazdem) badaniu w celu ustalenia w organizmie zawartości alkoholu lub obecności środka działającego podobnie do alkoholu, może nastąpić w toku kontroli ruchu drogowego, niezależnie od tego, czy zachodzi podejrzenie, że przestępstwo lub wykroczenie zostało popełnione po spożyciu alkoholu. Przepis ten jest zatem, w założeniu ustawodawcy, uzupełnieniem istniejącej w tym zakresie regulacji, tj. art. 129 ust. 2 pkt 3 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*.

⁷ Zob. Uwagi SN do projektu ustawy *o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw* (druk sejmowy nr 1231), s. 11.

⁸ Tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 487 ze zm.

⁹ Zob. *Uzasadnienie...*, *op. cit.*, s. 8–9.

Z treści art. 129ja tej ustawy wynika *expressis verbis*, że badanie może być dokonane jedynie przez organ upoważniony (w myśl przepisów szczególnych) do przeprowadzania kontroli ruchu drogowego. Będzie to więc organ, który mocą przepisu szczególnego został upoważniony do żądania poddania się badaniu, a zatem:

- Policja (na podstawie art. 129 ust. 2 pkt 3 cyt. ustawy),
- Żandarmeria Wojskowa i wojskowe organy porządkowe – w stosunku do kierujących pojazdami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (na podstawie art. 129 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 129 ust. 4 cyt. ustawy),
- Straż Graniczna i Służba Celno-Skarbowa (na podstawie art. 129 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 129 ust. 4a tejże ustawy),
- Inspekcja Transportu Drogowego (na podstawie art. 129a ust. 1 pkt 2 tejże ustawy).

Organy te są uprawnione do poddania kierującego lub osoby, wobec której zachodzi podejrzenie, że mogła kierować pojazdem, badaniu nie tylko na zawartość alkoholu, ale również na samą obecność alkoholu, a zatem za pomocą alkometru bezustnikowego (bezkontaktowego), w myśl wniosku *a maiori ad minus*.

* * *

Dokonując oceny wprowadzenia omówionej regulacji do ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, należy podzielić zastrzeżenia, jakie zgłosił do niej Sąd Najwyższy. Słusznie wskazano na istniejącą w zasadzie tożsamość zakresu regulacji tego przepisu z art. 129 ust. 2 pkt 3 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, co, przy tym samym kierunku regulacji, wskazuje na jej zbędność. Wątpliwości odnośnie stosowania art. 129 ust. 2 pkt 3 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, które rozwiązać miał przepis art. 129ja tej ustawy, wynikają nie tyle z braków w zakresie regulacji, ile przede wszystkim z błędów interpretacyjnych przy stosowaniu ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*. Dla uczestnika ruchu drogowego, wobec brzmienia art. 129 ust. 2 pkt 3 tej ustawy, powinno być jasnym, że Policja jest uprawniona do żądania poddania się badaniu na zawartość alkoholu i podobnie działających środków przez kierującego pojazdem lub przez inną osobę, w stosunku do której zachodzi uzasadnione podejrzenie, że mogła kierować pojazdem, w związku z realizacją zadania i uprawnienia do kontrolowania ruchu na drogach¹⁰. Zaznaczyć trzeba, że w sformułowaniu: „(...) lub przez inną osobę, w stosunku do której zachodzi uzasadnione podejrzenie, że mogła kierować pojazdem, badaniu (...)” chodzi o *podejrzenie prowadzenia pojazdu*, a zatem sytuację, gdy istnieją wątpliwości co do tego, która z osób obecnych w pojeździe czy na miejscu zdarzenia rzeczywiście pojazdem kierowała. Nie chodzi tu bynajmniej o wątpliwości (uzasadnione podejrzenie) co do kierowania pod wpływem określonych substancji.

¹⁰ Por. W. Kotowski, *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, Warszawa 2011, s. 1149.

Różnica w warstwie deskryptywnej (literalnej, językowej) pomiędzy omawianymi przepisami sprowadza się do wskazania, *expressis verbis*, w art. 129ja *in principio* ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, kiedy kontrola stanu psychomotorycznego kierującego może mieć miejsce, i wyraźnego określenia, że możliwa jest ona „w toku kontroli ruchu drogowego (...)”. Sformułowanie o takiej samej zawartości normatywnej znajduje się w art. art. 129 ust. 1 i 2 pkt 3 tejże ustawy, o czym była już mowa. Z przepisu tego wynika chyba bezspornie, że Policja jest uprawniona (a nawet zobowiązana) do czuwania nad bezpieczeństwem i porządkiem ruchu na drogach, kierowania ruchem i jego kontrolowania, a w związku z wykonywaniem tych czynności do żądania poddania się przez kierującego omawianemu badaniu.

* * *

Przepis art. 129 ust. 2 pkt 3 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* był błędnie łączony z regulacją art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*. Prawo o ruchu drogowym w żadnym miejscu nie upoważniało do takiego powiązania tych przepisów, tj. aby badanie możliwe było jedynie w sytuacji, gdy zachodzi podejrzenie popełnienia przestępstwa lub wykroczenia po spożyciu alkoholu. Niejako potwierdzeniem tej linii interpretacyjnej jest zmiana wprowadzona omawianą ustawą nowelizującą w zakresie art. 129i ust. 4 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, mająca na celu doprecyzowanie, w jakim zakresie odnośnie warunków i sposobu przeprowadzania wyżej wskazanych badań, ustawa *o wychowaniu w trzeźwości...* może być stosowana w przypadku kontroli ruchu drogowego (art. 129 i nast. ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*). Jest to niezmiernie istotna zmiana w porównaniu z poprzednim stanem prawnym. Wcześniej istniejące rozwiązanie, odwołujące się wprost do ustawy z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*, bez wskazania, o jaki przepis lub przepisy tej ustawy chodzi, wprowadzało zamęt interpretacyjny, sugerując, że badanie może odbyć się jedynie w warunkach określonych w art. 47 ust. 1 ustawy *o wychowaniu w trzeźwości...*, tj. w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia po spożyciu alkoholu. Od dnia 1 czerwca 2017 r. nie powinno już budzić wątpliwości – w związku z odwołaniem się jedynie do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 11 grudnia 2015 r. *w sprawie badań na zawartość alkoholu w organizmie* (określającego warunki techniczne badań na zawartość alkoholu), a już nie samej ustawy *o wychowaniu w trzeźwości...*, na podstawie której je wydano – iż to prawo o ruchu drogowym określa podstawy podjęcia badania przez uprawnionego do tego funkcjonariusza określonego organu, a jedynie w zakresie warunków technicznych badań na zawartość alkoholu zawiera odwołanie się do aktu prawnego niższego rzędu.

Reasumując można stwierdzić, że zauważane w praktyce ruchu drogowego trudności w zakresie wskazania właściwej podstawy prawnej dla rutynowej kontroli trzeźwości nie były wynikiem niedoskonałości stanu prawnego, a raczej wynikiem błędnej jego wykładni. Błąd ten próbowano naprawić w najprostszy (jakby

się mogło wydawać) sposób, wprowadzając niby jasny, czytelny w swej prostocie przepis, nie zważając na spójność normatywną systemu prawnego i zaistniałą negatywną konsekwencję w postaci zbędnego dublowania regulacji prawnych¹¹. A w tej kwestii wystarczające byłoby przecież należyte wykorzystanie istniejącego unormowania i jego ewentualne doprecyzowanie w zakresie warunków i sposobu przeprowadzania badań, co zresztą jak najbardziej słusznie uczyniono w art. 129i ust. 4 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*.

* * *

Omawianą ustawą nowelizującą doprecyzowano również warunki, w jakich dokonuje się badania na zawartość alkoholu w organizmie. Bez zmian pozostawiono przepis mówiący o tym, że badania takiego dokonuje się przy użyciu urządzeń elektronicznych, dokonujących pomiaru stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu, chyba że osoba badana odmawia poddania się temu badaniu lub jej stan uniemożliwia przeprowadzenie badania. W takim przypadku badanie może nastąpić jedynie drogą badania krwi, o czym należy badanego pouczyć. Wyłączono natomiast możliwość ustalania w takiej sytuacji zawartości alkoholu w organizmie na podstawie badania moczu, co jest rozwiązaniem słusznym, ze względu na małą przydatność praktyczną tej metody, która z powodzeniem może być zastąpiona mniej uciążliwym, szybszym, prostszym i tańszym badaniem zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu – w przypadku dobrowolnego poddania się badaniu oraz badaniem krwi – w przypadku odmowy poddania się badaniu¹². Trudno sobie przecież wyobrazić w aktualnym stanie prawnym możliwość przymuszenia badanego do pobrania moczu do badania na zawartość alkoholu.

Zmiana ta ponadto prowadzi do ujednolicenia porządku prawnego w zakresie określenia stężenia alkoholu w organizmie, biorąc pod uwagę, że zawartością alkoholu we krwi i w wydychanym powietrzu, jako miernikami stężenia alkoholu w organizmie, posługują się *Kodeks karny* (w art. 115 § 16), ustawa z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (w art. 46 ust. 2 pkt 1 i 2)¹³ oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 grudnia 2015 r. *w sprawie badań na zawartość alkoholu w organizmie* (w § 2)¹⁴.

* * *

Kosmetyczna, jak by się mogło wydawać, aczkolwiek znacząca, zmiana nastąpiła w zakresie regulacji badania dla ustalenia w organizmie obecności środka działającego podobnie do alkoholu. Może ono być bowiem obecnie przeprowadzone w razie braku zgody osoby podlegającej badaniu (o czym należy ją uprze-

¹¹ Por. *Uwagi...*, *op. cit.*, s. 11.

¹² Por. S. Joachimiak, *Glosa do postanowienia SN z dnia 14 listopada 2013 r., sygn. V KK 137/13, w sprawie sposobu badania stanu nietrzeźwości i określania stężenia alkoholu w organizmie kierowcy*, Paragraf na Drodze 2015, nr 4, s. 7–9.

¹³ Por. *Uzasadnienie...*, *op. cit.*, s. 8–9; por. także S. Joachimiak, *Glosa...*, *op. cit.*, s. 7–9.

¹⁴ Dz. U. z 2015 r., poz. 2153.

dzić), także w przypadku stosowania metod niewymagających badania laboratoryjnego, przez które rozumie się badanie polegające na nieinwazyjnym pobraniu próbek śliny i umieszczeniu ich w urządzeniu do oznaczania, metodą immunologiczną, środków działających podobnie do alkoholu, zgodnie z instrukcją obsługi tego urządzenia¹⁵. Poza tym w dalszym ciągu istnieje możliwość – w razie braku zgody osoby podlegającej badaniu – badania krwi lub moczu, jeżeli stan osoby podlegającej badaniu nie pozwala na badanie metodą nieinwazyjną lub odmawia ona poddania się badaniu, albo jako następstwo badania nieinwazyjnego, jeżeli nie ma możliwości wykorzystania tej metody.

* * *

Zmiany wprowadzono także w art. 129k ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*. W ustępie 1 dokonano zmiany stylistycznej w zakresie obowiązku przebadania kierującego pojazdem, w razie uczestniczenia przez niego w wypadku drogowym, w którym jest zabity lub ranny. Zwrot „badaniu na zawartość w organizmie” (alkoholu), zastąpiono zwrotem: „w celu ustalenia w organizmie zawartości”. Zmianę tę należy uznać za słuszną ze względu na doprecyzowanie sformułowania o badaniu na zawartość alkoholu, podkreślenia celowości dokonania tej czynności, a tym samym jej zasadności. Zmiana ta dostosowuje nazewnictwo do sformułowania użytego w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 11 grudnia 2015 r. w *sprawie badań na zawartość alkoholu w organizmie*, które w § 1 pkt 1 mówi o warunkach i sposobie dokonania badań koniecznych do „ustalenia zawartości alkoholu”.

Podobnie rzecz ma się w odniesieniu do środków działających podobnie do alkoholu, w przypadku których sformułowanie o badaniu „na zawartość” zastąpiono zwrotem o badaniu: „na obecność”. W tym względzie nastąpiło ujednoczenie brzmienia z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 16 lipca 2014 r. w *sprawie wykazu środków działających podobnie do alkoholu oraz warunków i sposobu przeprowadzania badań na ich obecność w organizmie*. Ta zasługująca na aprobatę zmiana posługuje się obecnie jednoznacznymi, lecz zarazem odmiennymi sformułowaniami, dostosowując je do specyfiki badań i wpływu danego środka zakłócającego czynności psychomotoryczne organizmu. Obecne brzmienie zwraca bowiem uwagę na konieczność ustalenia nie tylko obecności w organizmie alkoholu, ale również dokładnego ustalenia stopnia jego zawartości (stężenia), od którego uzależniony jest rodzaj odpowiedzialności za czyn zabroniony (za przestępstwo albo za wykroczenie), w odróżnieniu od innego podobnie działającego środka, odnośnie którego wystarczy ustalenie samej obecności w organizmie¹⁶.

¹⁵ Zob. § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 16 lipca 2014 r. w *sprawie wykazu środków działających podobnie do alkoholu oraz warunków i sposobu przeprowadzania badań na ich obecność w organizmie*, Dz. U. z 2014 r., poz. 948.

¹⁶ Por. M. Kała, *Środki działające podobnie do alkoholu w organizmie kierowcy*, Paragraf na Drodze 2004, nr 11, s. 48; także L. K. Paprzycki, *Stan po użyciu i stan pod wpływem środka odurzającego*, Paragraf na Drodze 2012, nr 1, s. 27.

* * *

Następstwem wyżej omówionej modyfikacji była zmiana art. 129k ust. 3 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*. W przepisie tym – w zakresie uprawnienia kierującego pojazdem (lub osoby, co do której zachodzi uzasadnione podejrzenie, że mogła kierować pojazdem) uczestniczącym w wypadku drogowym, w którym jest zabity lub ranny, odnośnie żądania od organu kontroli ruchu drogowego przeprowadzenia badania krwi lub moczu – doprecyzowano, iż chodzi o ustalenie w organizmie „zawartości alkoholu” lub „obecności środka działającego podobnie do alkoholu”.

Istotną wadą tej nowelizacji jest jej niezharmonizowanie zarówno z art. 129i ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, jak i z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 11 grudnia 2015 r. w sprawie badań na zawartość alkoholu w organizmie. Przepis art. 129k ust. 3 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* przewiduje możliwość dokonania badania na zawartość alkoholu zarówno z próbki krwi, jak i moczu. Natomiast badania z próbki moczu nie przewiduje ani art. 129i ust. 1 i 2 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, mówiący o badaniu stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu, ewentualnie we krwi, ani przytoczone rozporządzenie. Przypomnieć w tym miejscu trzeba, że omawiana nowelizacja wyeliminowała z art. 129i ust. 2 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* możliwość alternatywnego badania moczu na zawartość alkoholu¹⁷. Wspomniane rozporządzenie zastąpiło wcześniej obowiązujące rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 6 maja 1983 r. w sprawie warunków i sposobu dokonywania badań na zawartość alkoholu w organizmie¹⁸. Nie wdając się w szczegółowe porównywanie obydwu rozporządzeń, zwrócić trzeba uwagę na zmianę odnośnie sposobu dokonywania badań koniecznych do ustalenia zawartości alkoholu w organizmie. Zmiana polega na tym, że ustalenie zawartości alkoholu może aktualnie nastąpić jedynie na podstawie badania wydychanego powietrza lub badania krwi, zrezygnowano natomiast z możliwości badania moczu. W praktyce, z uwagi na brak właściwej korelacji art. 129k § 3 z artykułem 129i ust. 1 i 2 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* oraz § 2 ust. 1 rozporządzenia w sprawie badań na zawartość alkoholu w organizmie, może się zatem zdarzyć, iż kierujący pojazdem zażąda badania moczu na zawartość alkoholu, podczas gdy przeprowadzenie tego badania w świetle prawa nie będzie możliwe.

* * *

Zasługującą na aprobatę zmianę wprowadzono w art. 129a ust. 1 pkt 2 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, w którym *de facto* rozszerzono uprawnienia Inspekcji Transportu Drogowego w zakresie kontroli ruchu drogowego w odniesieniu do kierującego pojazdem. Pomijając wątpliwą prawidłowość zastosowanej wówczas

¹⁷ Gdy stan osoby badanej uniemożliwia przeprowadzenie badania urządzeniem elektronicznym lub osoba ta odmawia poddanie się takiemu badaniu.

¹⁸ Dz. U. z 1983 r., Nr 25, poz. 117 ze zm.

techniki prawodawczej, wskazać trzeba, że przed nowelizacją Inspekcja Transportu Drogowego była uprawniona do kontroli jedynie wobec osoby, w stosunku do której *zachodziło uzasadnione podejrzenie*, że kieruje pojazdem w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu albo środka działającego podobnie do alkoholu. Po zmianie, takie *uzasadnione podejrzenie* nie jest wymagane dla przeprowadzenia kontroli stanu psychomotorycznego kierującego¹⁹. Inspekcja podczas kontroli ruchu drogowego może poddać kierującego badaniu w celu ustalenia w organizmie zawartości alkoholu lub obecności środka działającego podobnie do alkoholu. W tym zakresie uprawnienia Inspekcji Transportu Drogowego zrównano z uprawnieniami Policji, która – jak już wskazano – była i jest uprawniona do żądania poddania się badaniu na zawartość w organizmie alkoholu lub obecność podobnie działającego środka, gdyż ustawa nie zastrzega warunku, by było to możliwe wyłącznie w sytuacji, gdy zachodzi *uzasadnione podejrzenie*, że dana osoba kieruje pojazdem w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu²⁰.

* * *

Ostatnim zagadnieniem w ramach zmian w ustawie – *Prawo o ruchu drogowym* wprowadzonych ustawą z dnia 23 marca 2017 r. *o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw*, jest modyfikacja przepisu art. 129b ust. 3 pkt 1 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, odnośnie zakresu uprawnień do kontroli ruchu drogowego, wykonywanej przez strażę gminne (miejskie).

Zmiana ta wprowadza długo oczekiwaną spójność wewnętrzną całego przepisu art. 129b tej ustawy, dostosowując treść jej art. 129b ust. 3 pkt 1 do zmienionej z dniem 1 stycznia 2016 r., ustawą z dnia 24 lipca 2015 r. *o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz ustawy o strażach gminnych*²¹ treści art. 129b ust. 2 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*. Wspomnianą ustawą z dnia 23 marca 2017 r. wyeliminowano z treści przepisu art. 129b ust. 2 pkt 1 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* uprawnienie straży gminnej do wykonywania kontroli ruchu drogowego (w zakresie wskazanym w jej art. 129b ust. 2) wobec naruszającego przepisy ruchu drogowego, w przypadku ujawnienia i zarejestrowania czynu przy użyciu urządzenia rejestrującego (wcześniejszy art. 129b ust. 2 pkt 1 lit. b ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*). Od dnia 1 stycznia 2016 r. przepis art. 129b ust. 2 pkt 1 tej ustawy określa uprawnienie straży gminnej do wykonywania kontroli ruchu drogowego wobec kierującego pojazdem niestosującego się do zakazu ruchu w obu kierunkach, określonego odpowiednim znakiem drogowym (wcześniejszy art. 129b ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*). Wobec wyeliminowania przepisu art. 129b ust. 2 pkt 1 lit. b tej ustawy, należało wyeliminować odwołanie się do tego

¹⁹ Por. *Uwagi...*, *op. cit.*, s. 11.

²⁰ Tamże.

²¹ Dz. U. z 2015 r., poz. 1335.

przepisu, zawarte w art. 129b ust. 3 pkt 1 *in fine* ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, co powinno być już nastąpić wyżej wskazaną ustawą z dnia 24 lipca 2015 r.

Bibliografia

1. Duda, A., Małecki, M. (2017). *Charakter prawny art. 178 § 1a Kodeksu karnego. Uwagi do projektu nowelizacji*, Paragraf na Drodze, nr 2.
2. Joachimiak, S. (2015). *Glosa do postanowienia SN z dnia 14 listopada 2013 r., sygn. V KK 137/13, w sprawie sposobu badania stanu nietrzeźwości i określania stężenia alkoholu w organizmie kierowcy*, Paragraf na Drodze, nr 4.
3. Kała, M. (2004). *Środki działające podobnie do alkoholu w organizmie kierowcy*, Paragraf na Drodze, nr 11.
4. Kotowski, W. (2011). *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, Warszawa.
5. Małecki, M. Tabora, P. (2017). *Wymiar kary za popełnienie przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji po najnowszych nowelizacjach Kodeksu karnego*, Paragraf na Drodze nr 3.
6. Mieczkowska, D. (2017). *Prawnokarne konsekwencje niestosowania się do zakazu prowadzenia pojazdów w świetle nowelizacji Kodeksu karnego z dnia 23 marca 2017 r.*, Paragraf na Drodze, nr 5.
7. Mieczkowska, D. (2017). *Zakaz prowadzenia pojazdów orzekany obligatoryjnie za przestępstwo określone w art. 178b lub art. 180a Kodeksu karnego. Projektowany art. 42 § 1a Kodeksu karnego*, Paragraf na Drodze, nr 3.
8. Paprzycki, L. K. (2012). *Stan po użyciu i stan pod wpływem środka odurzającego*, Paragraf na Drodze, nr 1.

* * *

Amendments to the Road Traffic Act introduced by the Act of 23 March 2017

Abstract

The subject of this article is the discussion of the changes introduced to the Act on the Road Traffic by the Act of 23 March 2017, “Amendment of the Penal Code and some other laws”. Special attention is devoted to changes in the driver's sobriety control by authorised bodies during roadside inspections. The author presents changes introduced by the amendment, discusses them and tries to present his own position on the changes..

Key words

Road traffic, traffic control, insobriety, state after use of drugs, road traffic control bodies.